TURK ELI

International Scientific Journal

Volume 1 | Issue 1 | 2026

Manas, Kyrgyz Republic

www.turkeli.science

TURK ELI
INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL

The journal is officially registered as a mass media outlet by the Justice Department of Manas Region under the Ministry of Justice of the Kyrgyz Republic in accordance with Registration Certificate No. 10339 dated March 11, 2024. The journal is registered under the title “TURK ELI” International Scientific Journal and is authorized for publication in Kyrgyz, Turkish, Uzbek, Kazakh and English languages.

Honorary President
Sarvar Ispahi

Editor-in-Chief
Jenishbek Duysheev

Deputy Editor in-Chief
Rahmonali Hasanov

Editorial Board:

Ablat Khodjaev (Prof. Dr.)
Shakimashrip Ibraev (Prof. Dr.)
Shohistahon Uljaeva (Prof. Dr.)
Kubanychbek Kalchakeev (Prof. Dr.)
Abdimajid Madraimov (Prof. Dr.)
Shukhrat Sattorov (Prof. Dr.)
Ibrahim Kush (Dr.)
Faig Elekberli (Dr.)
Erdenebayar Nasanbat (Dr.)
Gulnara Anarbaeva (Dr.)
Nurgul Aldabek (Dr.)
Nurjamal Myrzabaeva (Dr.)
Takhirjan Kazakov (Dr.)
Elmira Hazratkulova (Dr.)
Azamat Kaliev (Dr.)
Abdulvakhidkhon Nuriddinov (Dr.)

Technical Editor
Laziz Baxtiyorov

Publisher: turkeli.science
E-mail: editor@turkeli.science

Contents

N.Erdenebayar **B.Jargalsaikhan**	Skiing Tradition of Altai Uriankhai	**4**
E.A.Avazov **Zh.A.Duisheev**	The Andijan Uprising of 1898: Main Issues of Discussion in the Historiography of the Colonial and Soviet Era	**7**
Sh.Kh.Sattarov	Service Diversification And Economic Efficiency	**13**
S.Dj.Saidova	Leadership Competence and Creativity in Managing Challenging Personnel in Higher Education Institutions	**16**
Kh.I.Mamadaliyev	Urban History of the Fergana Valley (1876–1924): A Case Study of Osh	**21**
A.B.Zuftarov	Development of The Service Sector in The Context of the Digital Transformation of Azerbaijan's Economy	**24**
I.K.Usarov **Sh.T.Karimova** **M.Y.Badalbayeva** **A.A.Beknazarov** **Sh.T.Uljayeva**	Enhancing Students' Lexical Competence Through Systematic Use of Authentic Texts: a Task-based and Corpus-supported Methodology	**29**
B.R.Karimov	Challenges in the Development of Turkic Civilization Languages: Perspectives on the Formation of a Common Turkic Language and a Unified Turkic Script System	**32**
N.Juraev	The Philosophy of the Soul and the Heart in Ibn Sina's Thought	**35**
N.Nazarov	Interethnic Relations and Societal Development in Central Asia	**42**
Kh.J.Barotova	The Representation of Nature in the Epic Farhod and Shirin	**46**
Sh.Kh.Buriev	Conservation of Museum Objects and the Preservation of Historical Memory: A Key Factor in Societal Development (The Case of Uzbekistan, 1991–2025)	**50**
K.M.Gulomova	Scientific and Pedagogical Foundations of Fostering Independent Thinking in Higher Education Students	**53**
D.S.Saparboeva	Organizing Didactic Games in Primary Education	**56**
İ.H.Cəbrayılov	Contemporary Approaches to History Education: Challenges of Learning and Teaching	**58**
O.Musaev	Peculiarities of National Policy Implementation in Multinational Countries	**62**
E.Sultanova **R.Hasanov**	The Organization of Turkic States: A Significant Political Actor on the Global Stage	**66**
O.Musaev **Z.Murodova**	The Historical Development of International Relations and the Processes of Their Transformation	**70**
R.Yarkulov	Mechanisms for Improving Students' Creative Engagement through Digital Technologies: A Case Study of the Logistics Education Program	**74**
R.Hasanov	The Person of Amir Temur and His Martyr Art and State Administration	**79**
R.Khalikova	Amir Temur's Personality and Political Activities as Reflected in Historical Sources	**81**

Conservation of Museum Objects and the Preservation of Historical Memory: A Key Factor in Societal Development (The Case of Uzbekistan, 1991–2025)

Buriev Sherzod Khuldashevich (Independent Doctoral Researcher (PhD Candidate), Research Institute of Cultural Studies and Intangible Cultural Heritage)[1]
sherzodburiyev8354@ gmail.com | ORCID: 0009-0004-4280-1970
[1.] Tashkent University of Economics and Technologies
Tashkent, Uzbekistan

Abstract.
This article examines the formation and development of the system of conservation, restoration, and preservation of museum objects in Uzbekistan during the period from 1991 to 2025. Particular attention is paid to the scientific and theoretical foundations of safeguarding tangible cultural heritage, the implementation of modern technologies, and the role of conservation and restoration in preserving the historical memory of society. The study highlights the interconnection of this field with social sciences, education, and research, as well as its importance in strengthening national identity and educating younger generations. In addition, the paper analyzes existing challenges in the sector, including the need for qualified specialists, improvement of material and technical resources, and the adoption of innovative approaches, while outlining key strategic directions for future development.
Keywords: museum objects, conservation, restoration, cultural heritage, historical memory, museum collections, preservation technologies, science integration, national identity, social development, innovative approaches, museums of Uzbekistan

Muzey ashyolarini konservatsiya qilish orqali tarixiy xotirani saqlash - jamiyat taraqqiyotining muhim omili (O‘zbekiston tajribasi, 1991-2025 yillar)

Bo‘riyev Sherzod Xuldashevich (Madaniyatshunoslik va nomoddiy madaniy meros ilmiy tekshirish instituti mustaqil izlanuvchisi (PhD))[1]
sherzodburiyev8354@ gmail.com | ORCID: 0009-0004-4280-1970
[1.] Toshkent iqtisodiyot va texnologiyalar universiteti
Tashkent, Uzbekistan

Annotatsiya.
Ushbu maqolada O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish, ta’mirlash va saqlash tizimining shakllanishi hamda rivojlanish bosqichlari tahlil qilinadi. Muzey fondlaridagi moddiy madaniy meros obyektlarini asrab-avaylash jarayonining ilmiy-nazariy asoslari, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, shuningdek, konservatsiya va restavratsiya ishlarining jamiyatning tarixiy xotirasini saqlashdagi o‘rni yoritiladi. Maqolada mazkur sohaning ijtimoiy fanlar, ta’lim va ilm-fan bilan integratsiyasi, yosh avlodni milliy va madaniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashdagi ahamiyati ochib beriladi. Shu bilan birga, muzey faoliyatini rivojlantirishda mavjud muammolar, xususan, kadrlar tayyorlash, moddiy-texnik baza va innovatsion yondashuvlarni joriy etish masalalari tahlil qilinib, istiqboldagi ustuvor yo‘nalishlar belgilab beriladi.
Kalit so‘zlar. muzey eksponatlari, konservatsiya, restavratsiya, madaniy meros, tarixiy xotira, muzey fondlari, saqlash texnologiyalari, ilm-fan integratsiyasi, milliy o‘zlik (identitet), ijtimoiy rivojlanish, innovatsion yondashuvlar, O‘zbekiston muzeylari.

Kirish. XXI asrda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, axborot makonining kengayishi hamda madaniyatlararo aloqalarning kuchayishi sharoitida har bir xalqning o‘ziga xosligini belgilovchi muhim omillardan biri sifatida tarixiy xotira va madaniy merosni asrab-avaylash masalasi alohida dolzarblik kasb etmoqda. Tarixiy xotira jamiyatning o‘z o‘tmishi, qadriyatlari va madaniy tajribasini anglashiga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy fenomen bo‘lib, u moddiy va nomoddiy meros orqali avloddan-avlodga uzatiladi. Shu nuqtai nazardan, muzeylar tarixiy xotirani saqlash, ilmiy tadqiq etish va keng jamoatchilikka yetkazishda asosiy ijtimoiy-madaniy institutlardan biri sifatida namoyon bo‘ladi .

Muzey fondlarida saqlanayotgan ashyolar - bu jamiyat taraqqiyotining turli bosqichlarini aks ettiruvchi noyob manbalar bo‘lib, ularni ilmiy asosda konservatsiya qilish, restavratsiya qilish va saqlash dolzarb vazifalardan hisoblanadi. Mazkur jarayonlar nafaqat moddiy obyektlarning fizik yaxlitligini ta’minlash, balki ularning tarixiy, badiiy va ilmiy ahamiyatini saqlab qolishga xizmat qiladi. Shu bois muzey ashyolarini konservatsiya qilish sohasi bugungi kunda tarix, arxeologiya, kimyo, fizika, san’atshunoslik va boshqa fanlar integratsiyasi asosida rivojlanayotgan kompleks ilmiy-amaliy yo‘nalish sifatida shakllanmoqda .

O‘zbekiston mustaqillikka erishgach, milliy madaniy merosni tiklash va asrash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Bu borada muzeylar faoliyatini rivojlantirish, ularning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, fondlarni ilmiy asosda saqlash va boyitish, shuningdek, konservatsiya va restavratsiya

ishlarini takomillashtirish bo‘yicha tizimli chora-tadbirlar amalga oshirildi. Natijada muzeylar nafaqat eksponatlarni saqlovchi maskan, balki ilmiy-tadqiqot, ta’lim-tarbiya va ma’naviy-ma’rifiy faoliyatni amalga oshiruvchi muhim markazlarga aylandi.

Shu bilan birga, zamonaviy davrda muzey ashyolarini saqlash masalasi yangi yondashuv va texnologiyalarni talab etmoqda. Iqlim nazorati tizimlari, raqamlashtirish jarayonlari, innovatsion restavratsiya usullarining joriy etilishi muzey fondlarini uzoq muddat saqlash imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Biroq, sohada kadrlar tayyorlash, zamonaviy uskunalar bilan ta’minlash, hududiy muzeylar faoliyatini takomillashtirish kabi qator muammolar ham mavjud bo‘lib, ularni ilmiy asosda hal etish muhim ahamiyat kasb etadi .

Mazkur maqolaning maqsadi O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish, ta’mirlash va saqlash tizimining shakllanishi va rivojlanish xususiyatlarini tahlil qilish, ushbu jarayonning jamiyatning tarixiy xotirasini saqlashdagi o‘rnini ilmiy jihatdan asoslab berishdan iborat. Tadqiqot davomida mazkur sohaning ijtimoiy fanlar, ta’lim va ilm-fan bilan uzviy bog‘liqligi, shuningdek, uning jamiyat taraqqiyotidagi strategik ahamiyati yoritiladi.

Asosiy qism: Mazkur ilmiy maqolaning asosiy maqsadi O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish, restavratsiya qilish va saqlash tizimining shakllanishi hamda rivojlanish qonuniyatlarini kompleks tarzda tahlil qilish, ushbu jarayonlarning jamiyatning tarixiy xotirasini saqlash va uzluksiz davom ettirishdagi o‘rnini ilmiy asosda ochib berishdan iborat.

Shu bilan birga, tadqiqotning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida muzey fondlarida saqlanayotgan moddiy madaniy meros obyektlarini asrashning nazariy-metodologik asoslarini aniqlash, konservatsiya va restavratsiya jarayonlarining zamonaviy ilmiy yondashuvlar bilan uyg‘unlashuvini ko‘rsatish ham ko‘zda tutiladi. Maqolada ushbu sohaning tarix, arxeologiya, san’atshunoslik, tabiiy fanlar hamda axborot texnologiyalari bilan o‘zaro integratsiyasi ochib berilib, uning ko‘p tarmoqli ilmiy-amaliy yo‘nalish sifatidagi ahamiyati asoslanadi.

Tadqiqotning yana bir muhim maqsadi - mustaqillik yillarida O‘zbekistonda muzey faoliyatini rivojlantirish, xususan, konservatsiya va saqlash tizimini takomillashtirish borasida amalga oshirilgan davlat siyosati, me’yoriy-huquqiy hujjatlar va amaliy chora-tadbirlarni tahlil qilish orqali ushbu jarayonning ijtimoiy-madaniy taraqqiyotga qo‘shgan hissasini aniqlashdan iborat. Bu jarayonda muzeylarning ilmiy-tadqiqot, ta’lim-tarbiya va ma’naviy-ma’rifiy funksiyalarini kengaytirishdagi roli ham alohida e’tiborga olinadi .

Bundan tashqari, maqolada muzey ashyolarini saqlash va restavratsiya qilish sohasida mavjud muammolar, jumladan, malakali kadrlar tayyorlash, moddiy-texnik bazani mustahkamlash, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish masalalari tanqidiy tahlil qilinadi hamda ularni bartaraf etishning ustuvor yo‘nalishlari ishlab chiqiladi. Shu asosda kelgusida muzey faoliyatini yanada takomillashtirish, milliy madaniy merosni samarali boshqarish va uni keng jamoatchilikka yetkazish bo‘yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar berish ham tadqiqotning muhim maqsadlaridan biri hisoblanadi .

Umuman olganda, mazkur tadqiqot muzey ashyolarini konservatsiya qilish va saqlash jarayonlarini jamiyat taraqqiyotining muhim strategik omili sifatida baholash, uning tarixiy xotirani shakllantirish va saqlashdagi o‘rnini chuqur ilmiy tahlil qilishga qaratilgan.

Muhokama. Mazkur ilmiy maqolada belgilangan maqsadga erishish uchun bir qator o‘zaro bog‘liq ilmiy vazifalarni hal etish ko‘zda tutiladi. Avvalo, muzey ashyolarini konservatsiya qilish, restavratsiya qilish va saqlash jarayonlarining nazariy-metodologik asoslarini aniqlash, ushbu tushunchalarning ilmiy mazmun-mohiyatini ochib berish hamda ularning tarixiy xotirani shakllantirishdagi o‘rnini asoslash muhim vazifa sifatida belgilangan. Bu orqali mazkur sohaning ijtimoiy fanlar tizimidagi o‘rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan izohlash maqsad qilinadi.

Shuningdek, tadqiqot doirasida O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish tizimining shakllanishi va rivojlanish bosqichlarini tarixiylik va izchillik tamoyillari asosida tahlil qilish vazifasi qo‘yiladi. Bu jarayonda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan davlat siyosati, qabul qilingan me’yoriy-huquqiy hujjatlar hamda amaliy chora-tadbirlarning mazmuni va samaradorligini o‘rganish alohida ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning navbatdagi vazifalaridan biri - muzey fondlarida saqlanayotgan moddiy madaniy meros obyektlarini asrash jarayonida qo‘llanilayotgan an’anaviy va zamonaviy konservatsiya hamda restavratsiya usullarini tahlil qilish, ularning ilmiy asoslanganligi va amaliy samaradorligini baholashdan iborat. Shu bilan birga, raqamlashtirish, iqlim nazorati, innovatsion texnologiyalar kabi zamonaviy yondashuvlarning joriy etilish darajasini o‘rganish ham muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Bundan tashqari, maqolada muzey ashyolarini saqlash sohasining ilm-fan, ta’lim va boshqa ijtimoiy institutlar bilan integratsiyasini tahlil qilish, xususan, malakali kadrlar tayyorlash tizimi, ilmiy-tadqiqot faoliyati va amaliy tajribaning o‘zaro bog‘liqligini ochib berish vazifasi ham ilgari suriladi. Bu esa sohaning barqaror rivojlanish omillarini aniqlashga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, tadqiqot doirasida mavjud muammolar, jumladan, moddiy-texnik bazaning yetarli darajada emasligi, zamonaviy uskunalar va texnologiyalar ta’minotidagi kamchiliklar, hududiy muzeylar faoliyatidagi tafovutlar hamda malakali mutaxassislar yetishmovchiligi tanqidiy tahlil qilinadi. Ushbu muammolarni bartaraf etishning ilmiy-amaliy yechimlarini ishlab chiqish ham muhim vazifa sifatida belgilanadi.

Yakuniy vazifa sifatida esa O‘zbekistonda muzey ashyolarini konservatsiya qilish va saqlash tizimini takomillashtirish, uni xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish, shuningdek, madaniy merosni asrash orqali jamiyatning tarixiy xotirasini mustahkamlashga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish nazarda tutiladi.

Tahlil va natijalar. Mazkur ilmiy maqolaning yangiligi, avvalo, O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish, restavratsiya qilish va saqlash tizimining rivojlanish jarayonlarini yaxlit, tizimli va kompleks yondashuv asosida tahlil qilinganligida namoyon bo‘ladi. Ilgari olib borilgan tadqiqotlardan farqli ravishda, ushbu ishda mazkur soha nafaqat tor doiradagi amaliy faoliyat sifatida, balki jamiyat taraqqiyotining muhim strategik omili hamda tarixiy xotirani shakllantiruvchi va saqlovchi ijtimoiy-madaniy mexanizm sifatida ilmiy asosda talqin etiladi.

Tadqiqotda birinchi bor muzey ashyolarini konservatsiya qilish jarayonlari ijtimoiy fanlar, tarix, madaniyatshunoslik va tabiiy fanlar integratsiyasi nuqtai nazaridan kompleks o‘rganilib, ularning o‘zaro bog‘liqligi va ta’sir mexanizmlari ochib beriladi. Shuningdek, konservatsiya va restavratsiya faoliyatining nafaqat moddiy merosni saqlash, balki milliy o‘zlikni anglash, tarixiy ongni shakllantirish va jamiyatning ma’naviy rivojiga ta’siri ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Maqolaning muhim ilmiy yangiliklaridan yana biri - mustaqillik yillarida O‘zbekistonda muzey sohasida amalga oshirilgan islohotlar, davlat siyosati va me’yoriy-huquqiy asoslarning konservatsiya tizimi rivojiga ko‘rsatgan ta’siri tizimli ravishda tahlil qilinganidir. Bu orqali mazkur jarayonlarning

bosqichma-bosqich rivojlanish qonuniyatlari aniqlanib, ularning o‘ziga xos xususiyatlari ilmiy jihatdan umumlashtiriladi.

Shu bilan birga, tadqiqotda muzey ashyolarini saqlash sohasida zamonaviy innovatsion texnologiyalar, xususan, raqamlashtirish, iqlim nazorati tizimlari va yangi restavratsiya usullarining joriy etilish darajasi ilk bor kompleks baholanadi hamda ularning samaradorligi ilmiy asosda tahlil qilinadi. Mazkur yondashuvlar orqali an’anaviy va zamonaviy usullar uyg‘unligining afzalliklari ochib beriladi .

Tadqiqotning yana bir muhim yangiligi - sohada mavjud muammolarni tizimli ravishda aniqlash va ularni hal etishga qaratilgan ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalarning ishlab chiqilganligidir. Xususan, kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash, hududiy muzeylar faoliyatini rivojlantirish hamda xalqaro tajribani joriy etish bo‘yicha aniq ilmiy xulosalar ilgari suriladi.

Umuman olganda, mazkur maqola muzey ashyolarini konservatsiya qilish va saqlash jarayonlarini yangi konseptual yondashuv asosida tahlil qilishi, ularni jamiyat taraqqiyoti va tarixiy xotirani saqlash bilan uzviy bog‘liq holda o‘rganishi bilan ilmiy jihatdan muhim yangilik kasb etadi.

Xulosa. Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda 1991-2025 yillar davomida muzey ashyolarini konservatsiya qilish, restavratsiya qilish va saqlash tizimi bosqichma-bosqich rivojlanib, jamiyatning tarixiy xotirasini saqlash va mustahkamlashda muhim ijtimoiy-madaniy mexanizm sifatida shakllandi. Mustaqillik yillarida mazkur sohani rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati, me’yoriy-huquqiy asoslarning yaratilishi, muzeylar moddiy-texnik bazasining mustahkamlanishi hamda ilmiy yondashuvlarning joriy etilishi natijasida muzey faoliyati sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarildi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, muzey ashyolarini konservatsiya qilish jarayoni nafaqat moddiy madaniy merosni fizik jihatdan saqlashga, balki jamiyatning tarixiy ongini shakllantirish, milliy o‘zlikni mustahkamlash va madaniy uzluksizlikni ta’minlashga xizmat qiladi. Shu jihatdan, konservatsiya va restavratsiya faoliyati ijtimoiy fanlar, ta’lim va ilm-fan bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan kompleks tizim sifatida namoyon bo‘ladi.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalari mazkur sohada qator tizimli muammolar mavjudligini ham ko‘rsatdi. Xususan, ayrim muzeylarda zamonaviy konservatsiya uskunalari va texnologiyalarining yetishmasligi, malakali restavrator mutaxassislar taqchilligi, hududiy muzeylar faoliyatidagi nomutanosibliklar hamda ilmiy-tadqiqot ishlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi ushbu sohaning samarali faoliyat yuritishiga to‘sqinlik qilmoqda .

Yuqoridagilardan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiqdir:

Birinchidan, muzey ashyolarini konservatsiya qilish va saqlash tizimini takomillashtirish maqsadida zamonaviy ilmiy-texnik yutuqlarni keng joriy etish, xususan, iqlim nazorati, laboratoriya tahlillari va raqamlashtirish texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish zarur.

Ikkinchidan, soha uchun yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish, oliy ta’lim muassasalarida konservatsiya va restavratsiya yo‘nalishlarini takomillashtirish hamda amaliyot bilan integratsiyasini kuchaytirish lozim.

Uchinchidan, muzeylar faoliyatini ilmiy-tadqiqot yo‘nalishida rivojlantirish, konservatsiya jarayonlarini ilmiy asosda olib borish, shuningdek, xalqaro ilmiy markazlar va muzeylar bilan hamkorlikni kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

To‘rtinchidan, hududiy muzeylar moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ularni zamonaviy uskunalar bilan ta’minlash hamda ularning faoliyatini markazlashgan tizim asosida muvofiqlashtirish zarur.

Beshinchidan, muzey ashyolarini saqlash va ularni keng jamoatchilikka yetkazishda raqamli platformalar va innovatsion kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanish, bu orqali jamiyatning madaniy merosga bo‘lgan qiziqishini oshirish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa qilib aytganda, muzey ashyolarini konservatsiya qilish va saqlash tizimini izchil rivojlantirish nafaqat madaniy merosni asrash, balki jamiyat taraqqiyotini ta’minlash, tarixiy xotirani mustahkamlash va kelajak avlodlarga boy madaniy merosni yetkazishning muhim sharti hisoblanadi .

References

1. UNESCO. Culture: Urban Future Report. - Paris, 2016.
2. ICOM. Museum Definition, Standards and Ethics. - Paris, 2017.
3. UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. - Paris, 2019.
4. European Commission. Cultural Heritage in the Digital Age Report. - Brussels, 2020.
5. ICCROM. Conservation and Sustainable Heritage Management. - Rome, 2021.
6. Jokilehto J. Conservation Principles in the 21st Century. - Oxford, 2018.
7. De Silva M. Preventive Conservation in Museums: New Approaches. - London: Routledge, 2019.
8. Caple C. Conservation Skills: Judgement, Method and Decision Making (2nd ed.). - London: Routledge, 2020.
9. UNESCO. Culture & Sustainable Development Report. - Paris, 2022.
10. Smith L. Heritage, Memory and Identity in Contemporary Society. - London: Routledge, 2021.
11. ICCROM. Digital Documentation for Heritage Conservation. - Rome, 2023.
12. UNESCO. World Heritage and Climate Change Impact Report. - Paris, 2024.
13. O‘zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. Muzeylar faoliyati va madaniy merosni saqlash bo‘yicha hisobot. - Toshkent, 2022.
14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining madaniy merosni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari to‘plami. - Toshkent, 2017-2024.
15. International Council of Museums (ICOM). Museum and Sustainable Development Policy. - Paris, 2023.